

Ceana Aodha an fhabhra mhoill

[Mac Airt, Seán, *Leabhar Branach*, Dublin, 1944, poem 18]

Fear gan Ainm Mhac Eochadha

1 Ceana Aodha an fhabhra mhoill,
barr bróin ar n-éirghe oroinn
ar mbéin fá chuimhne na gcean;
ní duilghe céim dá chaoineadh.

2 Don Inbhior Mór, fá lia a lín,
do bhean is do Bhaile an Ráithín
ceana troma fár thúir blad;h;
ar n-úidh orra ní hiongnadh.

3 D'éimdhigh a ghabháil mar ghiall
mac Philip dárbh ainm Uilliam;
feidhm faire ní fhaicim air,
Baile an Aitinn do fholmhuigh.

4 Baile Í Mheannáin gan dul dín,
Cuiliontrach, Caithir Phainín;
lá do-chuaidh fá Chill Treisgne,
lér ling uainn dob aithriste.

5 Baile mór Mhuircheartaigh Léith,
dob é so an siobhal neimhthréith;
fiú a chion ón Bhuaile Bhuidhe
gan cion uaidhe ar aoghaire.

6 Baile Dháibhídh ar dóth cruaidh
a ngleanna ó uaithne an égnuigh;
fiú a raibhe d'ardbhlaidh air
im arguin Bhaile an Bhiolair.

7 Tuar teasda táinig do ghoin
Niocoláis Fhinn do Hóraidh;
ní sealg nárbh adhbhar antnúidh
sealg fhaghladh í Fhogharthúin.

8 Deimhin marbhtha Maithias Bhric
meic Seóin dob eachtra oirdhric;
a-tá uain in gach éineing,
lá do bhuail fá Bheigéirinn.

9 Ros Garlonn [is cian ro-chlos]
do lomair sé go Seanros;
a slonnadh a-nois ní nár,

ré [a] gcois do lomadh Leacán.

10 Cumhuin linn an lá do chreach
Baile Í Chíog, céim áirmheach;
Cill Áine Duibhe fá dheóidh,
na hÁile as tuile troimleóin.

11 Ráith Thuirtín ní dheachaidh de,
Cúirt Óil is Cúirt na Cuide;
fán mBadhún Nuaidh le neart slóigh
do-chuaidh lé teacht a ttionóil.

12 Art Mhac Gearailt [níor ghníomh réidh]
marbhthur leis, cuid dá chaithréim;
Cloch Ámuinn uaidh dob fholamh,
ámhuill fá n-uair adhmoladh.

13 Baile an Túrnór [tuar bladha],
ó Aodh dob fhiú a easbhadha;
cloch fár chomhdhoirt an fhánaidh,
Cloch ordhoirc an Ógánuigh.

14 An Bóthar Dubh luaitear linn,
do hairgeadh leis is Liaithinn;
go ttarla dhó láimh an lín
níor dháigh a gcló ón Chluainín.

15 Cuairt fán mBaile Tharsna tug,
ní hoirchios dúin a dhearmad,
a gceann gach énfhuinn oile
Ceall Émainn 's an Urnaidhe.

16 Cill Mo-lapóg 's Cill an Chnuic,
dlighim cuimhne a gcreach n-ordhruic,
an sluagh rug fá Ras Brannuibh,
a ttug as do íocamair.

17 Siad d'argain níorbh fhachain sídh,
Cill Tégra agus an Druimín;
Baile an Mhuilinn, Ceall Chuma,
teann dá fhuirinn eattorra.

18 Fá Ráith lomgháin [?] ar ndul dáibh
ar mbreith bhuaadh Bhaile Cormáin;
foghlaidh bó Bhaile Philib,
mó ar m'aire ná a n-éilighid.

19 Tug Aodh [dob am dá féghain]
gleó a nGráinsigh an Bhuiltéaraigh;

ón Ráith Mhóir do chruinnigh cion,
tuillimh ris an gcóir cuirthior.

20 Trí huaire do hairgeadh lais
Ráith Bhile tar druim dóchais;
ní toisc ar m'aire nach uil
a thoisc go Baile Bhaltuir.

21 Ar ua Rémuinn ríomhfuidh sinn.
ciodh roibheag é dá n-áirmhinn
a gcomhroghain cáich fá chion,
Ráith Donnghalaigh cér dhaingion.

22 Rolónt lúsdás lingthior leis,
as mó ná Máistir Síleis;
siad a-raon 'na rian madhma
re triall d'Aodh dá athardha.

23 Baile na Fuinnseóige faoi,
Baile Riocaird, tuar tromghnaoi;
caidhe an cion náchar lámhuigh
mar chion Bhaile an Bhruthmháluigh?

24 A ló marbhtha na ttrí tTadhg
Domhnach Mór fá réim roard;
scél do leathadh as dual damh,
do creachadh uadh 's do hadhnadh.

25 Baile Hobag uair eile,
cion Choisleáin an Ridire,
Gráinsioch Mheic Cathais gan chion,
gleic nár rathais do-rinneadh.

26 Baile Dáibhídh Fionnóg fuair
a chreachadh ón chaoir tromshluaigh;
cur ina leith gur thuill tnúdh
fán gcreich do bhuing do Bhultún.

27 Baile Shiomainn re cois cháigh
ar díoth cruith is Cill Faoláin,
[is] Béal an Tuair fár thúir bhlaidh
mur gach cúil uaidh gan éanbhoin.

28 Baile Átha Dhá Thí tug
's an Ráith Dhubh fá neart námhad;
Ros Breannuibh gan bhuaibh do-bheir.
buaidh n-eallaidh ar an Aoidh-sein.

29 Master Dáibhídh a láimh leis,

Masteir Hairbhídh ón aoinghreis,
faghail Mhorchadh dá thaobh tig,
ar Aodh do chonfadh cuirid.

30 Baile ríoghCaisléin Rébáin,
an chion níorbh í a éinédáil;
téid luadh fá gcoimhshín do chlú
ón Doirín Ruadh do ríoghcrú.

31 Cill Beara ad dhiaidh a ndíoth cruídh
's an Baile Nua a mbíodh Bulbhaigh;
ní tais téighe ón dá bhaile,
Glais Éile 's an Urnaidhe.

32 Cill Daingin, Baile Bhaltair,
mór aige dá n-iomarcaidh;
dearbhtar scéla dhún ón druing
ar Dhún Éna 's ar Eóchuill.

33 An tSheanroilig dleaghair dhíom
is Ráth Muc, móide m'imshníomh;
Baile Ghaidhdiún, [fa] gníomh neirt,
ar ríogh na n-airdiúl n-oirdheirc.

34 Gráinsíoch Uinsir airgthior libh,
Cill Mhunna as a cruth cuirthir;
scél dob fháth iomráidh oruibh,
Ráth lomgháin do adhnabhair.

35 Cluain Bolg is an Bóthar Cuill
do hairgíodh re hua Rémainn;
ar bhean d'Fhíodh Cuilinn do chrodh,
cion ní chuirim 'na chomhar.

36 An Loilghíoch Mhór [níor bhó bhliocht]
is Cill Choc uaidh a n-ainríocht,
tráth dún dá neimhcheilt a-niugh,
fá Dhún Feircheirt ag filleadh.

37 Ocht mbaile dhég mhaoídhfe mé,
do loisc am Chaisléan Cairbre;
siad dá thaobh ar díoth daoine,
fríoth le hAodh a n-iolmhaoine.

38 Mainistir oirdheirc Fheóruis
do chreach do dhruim deigheóluis;
fá Chluain Ioraird mar do fhill
do mhionairg re huair n-aithghirr.

39 Droichead Seanghamhnuighe ar seól
níor léig Aodh, damhna doinndeór;
briseadh oirdhreic Achaidh Bó,
coinghlic dob fhachain iarghnó.

40 Gabhtar leis [lór do phudhoir]
inghean chinn Ó gConchubhair;
sí lé tóir uadh ní aghar,
tuar ar mbróin do bheathughadh.

41 Marbh an Chalbhuigh Í Mhaoil Mhuaidh
Fir Ceall dá dhruim fá dhiombuaidh;
ní fhoghaim mh'aire don toisc,
Baile Cobhainn do chreachloisg.

42 Maidhm chródha Cille hEision
tug Aodh mar do haithrisíodh;
lór dár seóladh ar dhéir nduinn
an leóghan do fhréimh Raghnuill.

43 Ré cois bhó an Bholgáin Riabhuigh
Aodh 'na fhíorchoin airdfhiadhuigh;
tug an chreich ón Bhuaile Bhán
ar mbreith buaidhe ar an mBolgán.

44 Saighir Bheag 's an Bealach Mór,
téid a ríomh dhúinn ar dhobhrón;
iomdha 'na gceann do cheanuibh,
Ceall Fhiodhna do airgiobhair.

45 Cuid dá bheartaibh Baile Dubh,
an comharba do creachadh;
's Eanaigh Truim dhóibh gér dhoiligh,
tar thóir an fhuinn Osraighigh.

46 Cion ó Phailís I Mhaoil Mhuaidh
táinig lé dírim deaghshluaigh;
mar aon 's ón Bhearna Bhuidhe
do thaobh fheadhma ar nAodhui-ne.

47 D'Fhearaibh Ceall ní dheachaidh de
ardBhaile Átha Buidhe;
ón Chnoc Leathchaoch ní tearc tug
gur dheaghthraoth neart a námhad.

48 Mullach Cruacháin, cuid dá stair,
ar mhac mheic Rémainn ríomhthair;
maoite ar an bhfíodh cnuais ór chin
an cion do ghluais ón Ghráinsigh.

49 Aonlá oile fá bhfuair troid
fá chion Cheapuighe an Argoid;
ag sin lá cáigh do chreachár,
lá do-cháidh fá Chuilteachán.

50 Go Lios na bhFíodh tarla a ttriall
ar mbéin fá Bhaile Uilliam;
Baile Eireóil 'na n-ucht sin,
lucht an deigheóil do dhéinimh.

51 Hagastún mar an gCaill Mhóir,
Baile an Chúisd [cúis dobróin],
Teagh Calma gan bhú do-bheir,
fá chlú tarla don toisc-sein.

52 Innse na Lathach do ling,
taom in tShliomháin sgél sgaoilim;
an Aill mar do fréoth a fail,
do chaill a dhíoth ré a díoghluim.

53 Baile Aodha 's an Eidhníoch
ó Aodh na ruag roineimhíoch,
tug mh'aire ar doinndéir ód dhul,
mur Bhaile Í Choilléin creachthur.

54 A bhladh dá bhrígh do mhédaigh
cion Cillín an Phluingcéduigh;
lón do bhadhbhaibh do-bheir sé;
do mhadhmaigh sein an suithré.

55 Ráith Bhrighde is Baile Mhaine
ort níorbh fhéidir d'ionghaire;
tóir fán gcreich níor fhill oruibh,
go Cinn Eich níor anabhair.

56 Dún Luadháin mur luaitear liom,
ní fhúigfe mé ná an Muilíonn;
sluagh Branach ónar dháich dul,
fá Ráith Salach do seóladh.

57 Ealta laoch cruinnighthe cion
ar mbuain fá Bhuaile Fraidhion,
don chuairt tug fán Tor Neanta
a gcrodh rug an ríghalta.

58 Siad ar-aon a n-easbhaidh cruídh,
Dún Ard is Baile an Bhlácaigh;
ar Bhaile Húc do haithneadh,

an baile fút fágaibhthear.

59 An Ghráinsíoch Mhór maoidhim air,
Baile Í Chochláin, céim deacair;
ó Mhagh Nuad cuiridh a chrodh
lé buidhin na ruag rathmhar.

60 A ríomh ar-aon ar mh'aire,
Seanchonnáil 's an Seanbhaile;
buain a bhuaire don Bhaile Mhór,
an baile uaidh ar anshódh.

61 Baile Hanrí nár thearc tréd
do chreach is Baile Bhuiréd;
Baile Fuinnsi [ca mó mairg?]
fá thuisirí ón ló do lomaireg.

62 Baile Nua na Móna a-mháin,
nó an Mhóin Fhionn níorbh í h'éadáil;
níor shaor cách ann ar t'fhoghar,
go Bláth Gall do ghabhabhar.

63 Níor bheag libh díoth an dúnaidh,
tú i tTobar an Tutúnaigh;
Teagh Goiréd gan comhdha gcruidh,
roimhéd t'fhoghla do fhágaibh.

64 Baile Trí gCaislén gan chion
mur Chill tShíle uaidh airgthior;
rét shlógh níor dháich a deadhail
an Ráith Mhór gur mhilleabhair.

65 Baile Émainn Tiobar tug
ar díoth cruidh [níor chuairt charad];
Cúirt an Easpuig gan dol de,
measgaid a gcrodh tre chéile.

66 Caislén Nua Liamhain is lith,
Caislén Bharruin [beart shuaithnidh],
beag dá bhfoil d'agra oruibh
ó Thoigh Thagra a ttugabhair.

67 Crodh Rátha Cúil is Cille,
a mheic dhuasbhulg Duirinne,
níor dheadhail ré dol a ttrén,
bearair crodh an dá chaislén.

68 A bhreith as breith gan árach,
buar Bhaile na gColmánach;

mór liom a n-uil ar mh'aire
a gcionn cruidh an Chorrbaile.

69 Dul ót sheilg fá doiligh dháibh
Croimlinn is Cill an Ardáin;
táinig dot fheirg d'adhaint ort,
seilg do thabhairt ó Thamhlacht.

70 Beirthior leis a ló oile
ba Bhuaile na Scornuighe;
Ráith Crédáin do bhí gan bhoin
cémadh édáigh í d'argoin.

71 Fada dá bhrígh go brónach
do bhí an Bhuaile Mheadhónach;
Cill na nInghion níor dhíon dí
ón líon do hinnleadh uirri.

72 Baile Scallart [scél gan cheilt]
's an Chraobhach fa céim oirdheirc;
Cill Mo Chíodhghóg níor chluain chruidh
uaidh don ríoghród dá rochtain.

73 Fá mhaidhm Bhaile Formont fríoth
clú lé hAodh ar fhud coigcríoch;
breith bó Baile na Coille
a gcló [a] raibhe romhainne.

74 Sluagh síth do-chuaidh fá Chonach,
Reabóg uaidh dob easbhadhach;
an sluagh ré Seinchill do dhruid,
fá shluagh neimhthim ré a námhuid.

75 Feirg na foirne do dhúisigh
buar Bhaile Mhic Cuarúsigh;
Muillionn an Stealláin 'na stair,
fuirionn na tteannáil ttachair.

76 Tig riú, measaide a móide,
Corcach is Cill Beagóige,
's Cill Tighiornáin don taobh thoir,
Aodh dob iniomráidh uathuibh.

77 Le Raghnaillchuibh na ruag mear
Baile an Locháin do loisgeadh;
reic a ngníomh a nGleann Chuilinn
bíodh a gceann a gcuartuighim.

78 An Fásach Ruadh, Ráith an Dúin,

siad d'argain dob fháth iomthnúidh;
fir ré cradh cáich do theagar,
fá Ráith Gar do ghluaisiodar.

79 Mar Chill Eisdh [níor thaom tais]
Baile an Chinn Léith do chreachais;
ar dóigh seilge leantur libh
go Teampal Deilgne ar ndéinimh.

80 Baile Higín am cheann gcruidh
mar Chill Mhantáin libh lomthair;
Baile na Cairrge, Ceall Diagh,
geall na hairgne lét aimhriar.

81 Sgéala ar a bhfuilid fiadhain
mar bhú Bhaile an Choiniamaigh;
cion Buailéadh na Coille cruinn
ag sluaigheadh chloinne Criomhthainn.

82 A mBaile na bhFuinnseóg fuair
cion trom fár thriall ar daghuair;
lá fá Chúil Gréine do ghabh,
níor chúil spréidhe gan spíonadh.

83 Guirtín an Phearsúin [céim cruaidh]
do hairgeadh lé caoir cathshluaigh;
fa chrodh ca héinbheann nár airg?
go dol fá réidhGhleann Riocaird.

84 Baile na Coille ar n-a chur
's na Tuatha uaidh a n-amhghur;
Baile Meic Cairbre gan chion,
na hairgne dheit do dúisgiodh.

85 Baile Í Chuicle siorthar soin
's an Uaidhneach uaibh gan énbhoin;
lá a millte ó chogar do chuir
's a pobal impe dh'arguin.

86 Maidhm an Bhearnchladha as céim cáis
maidhm an Mhóintigh 's an Bhriotáis,
trí madhmanna ar ar cóir cion,
cóir a n-anmanna d'áiriamh.

87 Maidhm do-chuaidh ar deightheisd dó
maidhm oirdheirc Átha Seanbhó;
fada do-chóidh ainm ón fhior
dár chóir an mhaidhm do mhaoidhiomh

88 Dod chaithréim cuimhneócha sinn
Tadhg Óg mhac Taidhg do thuitim;
an t-écht ar gcur do chlú a bhfad,
a-nú gan dul ar dearmad.